

# Wyrok Sądu Najwyższego z 17 września 2014 r.

I CSK 621/13, [www.sn.pl](http://www.sn.pl), Legalis

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Art. 70, Art. 105

Numer 1092026

Janusz Piotr Kolczyński, doktorant – seminarium doktoranckie z prawa własności intelektualnej pod opieką tutorską  
prof. dr. hab. Heleny Żakowskiej-Henzler, Warszawa 22 listopada 2016 r.

# Dlaczego wyrok jest ważny?

- Opisuje charakter prawny roszczenia informacyjnego z art. 105 ust. 2 PrAut i rozkładu ciężaru dowodu w procesie
- Przesądza charakter prawny roszczenia o tantiemy audiowizualne
- Określa ciężar dowodowy oraz charakter prawny domniemania producenta utworu audiowizualnego

# Elementy stanu faktycznego

- Stowarzyszenie Autorów ZAiKS przeciwko znanej platformie telewizji cyfrowej
- Eksploatacja utworów na polu nadawania i reemisji
- Roszczenie informacyjne jako element pozwu o naruszenia praw autorskich - wyrok częściowy
- Zobowiązanie Sądu Okręgowego w Warszawie do udzielenia informacji zmienione przez Sąd Apelacyjny w wyroku z 22 maja 2013 r. I Aca 1359/12

# Co powiedział Sąd Apelacyjny?

- Oddalił żądanie ZAiKS-u o udzielenie informacji o programach telewizyjnych zawierających utwory słowne, muzyczne, słowno- muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne **wykorzystywane w utworach audiowizualnych**
- Stwierdził, że ZAiKS zarządza tylko prawami do **drobnych utworów samoistnych** - mogących ulec wyodrębnieniu ze struktury utworu audiowizualnego i eksploatowanych oddzielnie.
- Wobec eksploatacji utworu audiowizualnego jako integralnej całości prawa ZAiKS-u powstają tylko wtedy, gdy nie została zawarta umowa między współtwórcą a producentem utworu audiowizualnego

# Główne zarzuty Sądu Najwyższego

- Brak skonkretyzowania rodzaju dochodzonego roszczenia przez OZZ
- Roszczenie o tantiemy audiowizualne nie jest związane z prawem bezwzględnym

# Rodzaj roszczeń

- *„Bez (...) skonkretyzowania roszczeń **przez powoda** nie jest możliwe (...) określenie obowiązku pozwanego w zakresie udostępnienia **niezbędnych informacji i dokumentów**”.*

# Obowiązek dowodowy

- „na OZZ spoczywa (...) obowiązek wykazania „**niezbędności**” (...) informacji i dokumentów, który należy interpretować **w kontekście dochodzonych roszczeń i opłat**”

# Charakter prawny roszczenia informacyjnego

- „**charakter pomocniczy** względem roszczenia o zapłatę wynagrodzenia”.
- „zgłoszone przez OZZ roszczenie i jego charakter **limitować będzie** zakres informacyjny korzystającego / naruszydciela, **nie zaś odwrotnie.**”



# Charakter prawny roszczenia informacyjnego – wybrane orzeczenia

- „służy zapewnieniu realizacji **uprawnienia zasadniczego**”  
*Uchwała Sądu Najwyższego z 17 września 2009 r. III CZP 57/09*
- „wynika (...) z **materialnoprawnej konstrukcji stosunku zobowiązaniowego**” „OZZ powinna wykazać **istnienie zobowiązania po stronie pozywanego w postaci naruszenia praw**”  
*Uchwała Sądu Najwyższego z 11 listopada 2011 r., III CSK 30/11*
- „**legitymowany biernie jest każdy podmiot**, w którego posiadaniu znajdują się niezbędne informacje lub dokumenty  
*Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2015 r., I CSK 956/14)*
- „dotyczy, obok wynagrodzeń sensu stricto, **także potencjalnych roszczeń OZZ**” „wyklucza [to] **związanie [orzeczenia] z innym, potencjalnym postępowaniem rozpoznawczym**”  
*Wyrok Sądu Najwyższego z 6 lipca 2016 r. IV CSK 653/15*

# Charakter prawny roszczenia informacyjnego – TK z 11 października 2011 r. (sygn. P 18/09)

- jest „***konsekwencją konstrukcji***” roszczenia zasadniczego oraz wyliczone na podstawie przekazanych OZZ informacji wynagrodzenie musi być „***funkcją kwoty należnej***”

# Podstawowe wnioski dot. roszczenia informacyjnego OZZ

- Separuje się od osoby naruszydciela, każda osoba trzecia jest adresatem
- Powiązanie ze stosunkiem zobowiązaniowym, w ramach którego jest dochodzone (**podstawą zobowiązania**), np. faktem naruszenia prawa autorskiego (deliktem) lub naruszeniem umowy cywilnoprawnej (zobowiązaniem *ex contractu*)
- Jest wymagalne, o ile wymagalna jest wierzytelność główna

# Niejednolite stanowisko SN – wyrok z 6 lipca 2016 r. (IV CSK 653/15)

- *Nie można (...) podzielić (...) poglądu (...) wyrażonego w (...) wyroku z 17 września 2014 r., I CSK 621/13 (...) Nie ma (...) konieczności **antycypacyjnego wykazania istnienia zobowiązania** pozwanego polegającego na „naruszeniu praw objętych jej ochroną i zarządzaniem”, gdyż jest **to materia ew. przyszłego postępowania o zasądzenie**. Dopiero na podstawie uzyskanych informacji możliwe będzie stwierdzenie czy jakiegokolwiek zobowiązanie, będące źródłem obowiązku pozwanego powstało (...). To stanowisko potwierdza (...) szeroki, nieograniczony do bezpośredniego naruszcyciela, zakres legitymacji biernej w sprawach roszczeń opartych na art. 105 ust. 2 PrAut.*

# Podstawowe tezy odmiennego stanowiska SN

- [gramatycznie] „art. 105 ust. 2 PrAut wyklucza wprowadzenie wymogu **bezpośredniego** związania z innym, potencjalnym postępowaniem rozpoznawczym”
- [Systemowo] „nie wymaga wykazania przesłanki **zindywidualizowanego interesu prawnego**” jak w art. 80 i KPC
- [celowościowo] „zwiększenie zakresu ochrony praw bezwzględnych oraz ułatwienie OZZ realizacji ustawowych zadań”.
- [rodzaj kary?] „charakter ostrzegawczo-prewencyjny”.
- [dowód]” wystarczy określenie kategorii praw i pola eksploatacji, wyznaczonych przez zezwolenie MKiDN oraz ogólne odwołanie do repertuaru, aby pozwany mógł stwierdzić czy objęte nimi utwory wykorzystywał i w jakim rozmiarze.”

# Roszczenie o tantiemy audiowizualne wg wyr. SN z 17.10.2014

- *„Dochodząc (...) roszczeń innych niż tantiemy z art. 70 ust. 2(1) PrAut OZZ organizacja zbiorowego zarządzania musi obalić domniemanie nabycia praw do tych utworów przez producenta utworu audiowizualnego”.*

# Charakter prawny tantiem audiowizualnych

- *„wynagrodzenie dodatkowe, niezależne od praw autorskich przysługujących producentowi (istniejące obok praw majątkowych producenta), a jego podstawą nie są "zasady ogólne", lecz konkretny przepis ustawy - art. 70 ust. 2(2) PrAut.*
- *„może być dochodzone bez potrzeby obalania domniemania z art. 70 ust. 1 PrAut”*

# Charakter prawny domniemanania z art. 70 ust. 1 PrAut

- „jest domniemanem prawnym wzruszalnym (*praesumptio iuris tantum*)”
- „funktor „domniemywa się”, [jest] (...) funktorem normotwórczym”
- „domniemanie (...) materialne, gdzie **podstawą** (...) jest **zawarcie umów przez producenta z twórcami utworów**, natomiast **wnioskiem** - nabycie przez producenta wyłącznych praw majątkowych do eksploatacji tych utworów w ramach utworu audiowizualnego jako całości.
- „wykazanie zawarcia umowy, (...) obciąża producenta (art. 6 KC)”.
- Wykazanie faktu zawarcia umowy przez OZZ „łęczyłoby (...) się (...) z koniecznością wykazywania **okoliczności negatywnej**”.



# Fakty negatywne – kilka wątpliwości

- „faktów, z których wywodzone jest dochodzone roszczenie (**tworzących prawo podmiotowe**) **powinien w zasadzie dowieść powód**; „Tzw. fakty negatywne mogą być dowodzone za pomocą dowodów **faktów pozytywnych przeciwnych**, których istnienie wyłącza twierdzoną okoliczność negatywną”.

Wyrok Sądu Najwyższego z 29 września 2005 r., III CK 11/05

- „Nie jest również tak, **jak twierdzi powód**, że nie jest możliwe udowodnienie faktów negatywnych wobec czego to na pozwanym spoczywa ciężar dowodu (...)”.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 27 listopada 2013 r., VI ACa 258/13

- **Domniemanie faktyczne w podstawie domniemania prawnego**

# Podstawa faktyczna w podstawie domniemanania prawnego

- ***Odwrócenie ciężaru dowodu*** może zatem nastąpić po dokonaniu ustalenia na podstawie domniemanania faktycznego albo dowodu *prima facie*. (...) Chodzi (...) o wykazanie podstawy faktycznej domniemanania. Jeśli podstawa ta zostanie wykazana i sporna okoliczność zostanie ustalona na podstawie domniemań faktycznych to dopiero wtedy zastosowanie może mieć przepis art. 6 kc jako stwierdzający, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.”
- „przy jednoczesnym bardzo **wysokim prawdopodobieństwie**, że fakty te miały miejsce (tzw. dowód *prima facie*, przyjmowany w procesach o odszkodowanie za zakażenie szpitalne).  
Wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z 25 kwietnia 2014 r., II Ca 351/14

Dziękuję za uwagę